

Ο
ΕΝΑΣ
ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ
Ιβάν

Τίτλος πρωτοτύπου: The One and Only Ivan
Η πρώτη έκδοση του πρωτοτύπου παράχθηκε στις ΗΠΑ
από τον οίκο HarperCollins
Copyright © 2012 Katherine Applegate (κείμενο)
Patricia Castelao (εικονογράφηση)

Για την ελληνική γλώσσα © Polaris Εκδόσεις 2014

Απόδοση στα ελληνικά: Κθαίρη Παπαμιχαήλ
Επιμέλεια – διόρθωση: Δέσποινα Παπαγιαννοπούλου
Σχεδιασμός ελληνικής έκδοσης: Μαρία-Χριστίνα Κατσιχτη
Επεξεργασία εικόνων: Γιάννης Κούκλης

Διατηρούνται όλα τα πνευματικά δικαιώματα. Κανένα τμήμα του βιβλίου δεν μπορεί να αναπαραχθεί, να αποθηκευτεί σε βάση δεδομένων ή να διαβαστεί με οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε, ηλεκτρονικό, μηχανικό, αντιγραφικό ή κάθε άλλο μέσο, χωρίς προηγουμένως να έχει δώσει άδεια ο εκδότης.

Polaris Εκδόσεις: Βιβλία-Multimedia
Ναυαρίνου 17, 10681 Αθήνα
Τηλ. 2103836482, fax 2103807608
www.polarisekdoseis.gr, info@polarisekdoseis.gr

ISBN: 978-960-6829-48-2

ΚΑΘΡΙΝ ΑΠΛΓΚΕΪΤ

Ο
ΕΝΑΣ
ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ
Ιβάν

Εικονογράφηση ΠΑΤΡΙΤΣΙΑ ΚΑΣΤΕΛΑΟ
Μετάφραση ΚΛΑΪΡΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

POLARIS ΕΚΔΟΣΕΙΣ

για την Τζούλια

*Ποτέ δεν είναι αργά για να γίνεις
αυτό που θα μπορούσες να ήσουν.*

ΤΖΟΡΤΖ ΕΛΙΟΤ

γεια

Με λένε Ιβάν. Είμαι γορίλας.

Δεν είναι τόσο εύκολο όσο νομίζετε.

ονόματα

Οι άνθρωποι λένε: Ο γορίλας του αυτοκινητόδρομου.
Ο πίθηκος στην έξοδο 8. Ο ένας και μοναδικός Ιβάν,
ο φοβερός και τρομερός γορίλας.

Εμένα φωνάζουν με αυτά τα ονόματα, αλλά δεν είμαι
εγώ. Εγώ είμαι ο Ιβάν, σκέτο Ιβάν, μόνο Ιβάν.

Οι άνθρωποι σπαταλάνε τις λέξεις. Τις πετάνε εδώ
κι εκεί σαν μπανανόφλουδες και τις αφήνουν να
σαπίσουν.

Όλοι ξέρουν ότι οι μπανανόφλουδες είναι το καλύτερο
μέρος της μπανάνας.

Εσείς νομίζετε πως οι γορίλες δεν σας καταλαβαίνουν.
Και, φυσικά, πιστεύετε ότι δεν μπορούμε να
περπατήσουμε όρθιοι, στα δυο μας πόδια.

Για δοκιμάστε να περπατήσετε στα τέσσερα για μία
ώρα και πείτε μου: δεν έχει πιο πολλή πλάκα;

υπομονή

Με τα χρόνια έμαθα να καταλαβαίνω τις ανθρώπινες λέξεις, αλλά δεν είναι το ίδιο να καταλαβαίνεις την ανθρώπινη ομιλία με το να καταλαβαίνεις τους ανθρώπους.

Οι άνθρωποι μιλάνε πολύ. Φλυαρούνε σαν χιμπατζήδες και χαλάνε τον κόσμο με το σαματά τους, ακόμα κι όταν δεν έχουν τίποτε να πουν.

Μου πήρε καιρό για να μάθω ν' αναγνωρίζω όλους τους ανθρώπινους ήχους, να συνδέω τις λέξεις με πράγματα. Μα είχα υπομονή.

Όταν είσαι πίθηκος είναι χρήσιμο να έχεις υπομονή.

Οι γορίλλες είναι υπομονετικοί σαν τις πέτρες. Οι άνθρωποι, όχι και τόσο.

πώς είμαι

Παλιά ζούσα στη ζούγκλα, ήμουν άγριος γορίλας.
Κι ακόμα έτσι δείχνω.

Έχω το ντροπαλό βλέμμα του γορίλα, το κατεργά-
ρικο χαμόγελό του. Το τρίχωμα στη ράχη μου είναι
χιονάτο, όπως σε όλους τους ενήλικους γορίλες. Κι
όταν ο ήλιος μου ζεσταίνει την πλάτη, η σκιά μου
είναι πολύ εντυπωσιακή.

Οι άνθρωποι βλέπουν το μέγεθός μου και νιώθουν
μικροί. Ακούνε θυμωμένες λέξεις στον άνεμο, ενώ το
μόνο που σκέφτομαι είναι πως ο μεσημεριανός ήλιος
μού θυμίζει ώριμο νεκταρίνι.

Είμαι πιο δυνατός απ' οποιονδήποτε άνθρωπο, δια-
κόσια κιλά καθαρής δύναμης. Το σώμα μου μοιάζει
φτιαγμένο για μάχη. Το άνοιγμα των μπράτσων μου
είναι μεγαλύτερο κι από τον πιο ψηλό άνθρωπο.

Το οικογενειακό μου δέντρο έχει κι αυτό μεγάλο
άνοιγμα. Είμαι μεγάλος πίθηκος, και είστε κι εσείς
μεγάλοι πίθηκοι, όπως και οι χιμπατζήδες, οι ου-
ραγκοντάγκοι και οι μπονόμπο.* Είμαστε μακρινά

* [ΣτΜ.: πυγμαίοι χιμπατζήδες]

Ξαδέλφια που αντιμετωπίζουμε δύσπιστα ο ένας τον άλλον.

Ξέρω, είναι πρόβλημα.

Κι εγώ δυσκολεύομαι να πιστέψω πως μέσα στο χρόνο και το χώρο έχω συγγενική σχέση με μια φυλή κακότροπων καραγκιόζηδων.

Χιμπατζήδες. Δεν υπάρχουν χειρότεροι.

εμπορικό κέντρο με τσίρκο και βιντεοπαιχνίδια, στην έξοδο 8

Μένω σ' ένα ανθρώπινο περιβάλλον που λέγεται Εμπορικό Κέντρο με Τσίρκο και Βιντεοπαιχνίδια στην Έξοδο 8. Βρισκόμαστε κοντά στον Αυτοκινητόδρομο I-95, πράγμα πολύ βολικό, κι έχουμε παραστάσεις στις δύο, στις τέσσερις και στις επτά το απόγευμα, 365 μέρες το χρόνο.

Έτσι λέει ο Μακ, όταν απαντάει στο τηλέφωνο που κουνουνίζει.

Ο Μακ δουλεύει στο Εμπορικό Κέντρο. Είναι το αφεντικό.

Κι εγώ δουλεύω εδώ. Είμαι ο γορίλας.

Στο Εμπορικό Κέντρο τα ξεχαρβαλωμένα αλογάκια του λούνα παρκ στριφογυρίζουν όλη μέρα στο ρυθμό της μουσικής, ενώ οι μαϊμούδες και οι παπαγάλοι ζουν ανάμεσα στα μαγαζιά. Στη μέση του Εμπορικού Κέντρου υπάρχει μια στρογγυλή πίστα με πάγκους ολόγυρα, όπου οι άνθρωποι κάθονται στον πισινό τους και τρώνε μαλακά μπισκότα. Το πάτωμα είναι

σκεπασμένο με πριονίδι φτιαγμένο από πεθαμένα δέντρα.

Στη μια άκρη της πίστας βρίσκεται το σπίτι μου. Μένω εδώ επειδή είμαι πολύ γορίλας κι όχι αρκετά άνθρωπος.

Δίπλα μου είναι το σπίτι της Στέλλας. Η Στέλλα είναι ελέφαντας. Η Στέλλα κι ο Μπομπ ο σκύλος είναι οι πιο αγαπημένοι μου φίλοι.

Προς το παρόν δεν έχω γορίλες φίλους.

Το σπίτι μου είναι φτιαγμένο από χοντρά τζάμια, σκουριασμένο μέταλλο και τραχύ τσιμέντο. Το σπίτι της Στέλλας είναι φτιαγμένο από μεταλλικά κάγκελα. Το σπίτι της μαλαισιανής αρκούδας είναι φτιαγμένο από ξύλο και των παπαγάλων από συρματόπλεγμα.

Τρεις από τους τέσσερις τοίχους μου είναι γυάλινοι. Ο ένας είναι σπασμένος, από την κάτω γωνία λείπει ένα μικρό κομμάτι, περίπου σαν το χέρι μου. Το έσπασα με το ρόπαλο του μπείζμπολ που μου χάρισε, μαζί με μια μπάλα, ο Μακ, όταν έγινα έξι χρονών. Μετά τη ζημιά, μου πήρε το ρόπαλο αλλά μου άφησε την μπάλα.

Σ' έναν από τους τοίχους του σπιτιού μου είναι ζωγραφισμένη μια εικόνα από τη ζούγκλα. Δείχνει έναν καταρράκτη χωρίς νερό και δέντρα δίχως ρίζες. Δεν τη ζωγράφισα εγώ, αλλά μου αρέσουν τα σχήματα όπως απλώνονται στον τοίχο μου, κι ας μην είναι καμιά σπουδαία ζούγκλα.

Είμαι τυχερός που το σπίτι μου έχει τρεις τοίχους από τζάμι. Έτσι βλέπω ολόκληρο το Εμπορικό Κέντρο και ακόμα παραπέρα: τα φλιπεράκια, που κουνιούνται μανιασμένα, το μαλλί της γριάς, που μοιάζει με ροζ σύννεφο, το αχανές πάρκινγκ, που δεν έχει ούτε ένα δέντρο.

Πίσω από το πάρκινγκ υπάρχει ένας αυτοκινητόδρομος όπου τα αυτοκίνητα ορμούν αφηνιασμένα, δίχως τελειωμό. Μια τεράστια ταμπέλα στην άκρη του τα καλεί να σταματήσουν και να ξεκουραστούν, σαν τις γαζέλες που ξαποσταίνουν για να πιούν νερό.

Η ταμπέλα είναι ξεθωριασμένη, τα χρώματα ξεβαμμένα, μα ξέρω τι γράφει. Μια μέρα ο Μακ τη διάβασε φωναχτά: «ΕΞΟΔΟΣ 8. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ, ΤΣΙΡΚΟ, ΒΙΝΤΕΟΠΑΙΧΝΙΔΙΑ. Ο ΕΝΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΙΒΑΝ. Ο ΦΟΒΕΡΟΣ ΓΟΡΙΛΑΣ!»

Δυστυχώς, δεν ξέρω να διαβάζω, πού τέτοια τύχη!
Ωραία θα 'ταν να περνάω τον καιρό μου διαβάζο-
ντας ιστορίες.

Μια φορά, πάντως, καταχάρηκα ένα βιβλίο που ξέ-
χασε κάποιος φύλακας στο σπίτι μου.

Η γεύση του μου θύμισε τερμίτες.

Η ταμπέλα στον αυτοκινητόδρομο
δείχνει τον Μακ ντυμένο κλό-
ουν, τη Στέλλα ανασηκω-
μένη στα πίσω πόδια της,
κι ένα θυμωμένο ζώο με
άγριο βλέμμα και όρθια
μαλλιά.

Αυτό το ζώο υποτίθεται πως είμαι εγώ, μα ο ζωγράφος έκανε ένα λάθος. Δεν θυμώνω ποτέ.

Ο θυμός είναι κάτι πολύτιμο. Ο αρχηγός γορίλας χρησιμοποιεί το θυμό για να τηρεί την τάξη και να ειδοποιεί την αγέλη του όταν υπάρχει κίνδυνος. Όποτε ο πατέρας μου χτυπούσε το στήθος του ήταν για να πει: *Προσοχή, ακούστε με, εγώ είμαι ο αρχηγός. Θυμώνω για να σας προστατέψω, αυτό είναι το καθήκον μου.*

Εδώ στο σπίτι μου δεν έχω κανέναν να προστατέψω.

το μικρότερο τσίρκο του κόσμου

Οι γείτονές μου εδώ στο Τσίρκο του Εμπορικού Κέντρου ξέρουν πολλά κόλπα. Είναι όλοι μορφωμένοι κι έχουν περισσότερα ταλέντα από μένα.

Μια γειτόνισσά μου παίζει μπέιζμπολ, παρόλο που είναι κότα. Ένας άλλος οδηγεί πυροσβεστικό όχημα, παρόλο που είναι λαγός.

Παλιά έμενε κοντά μου μια κομψή κι ευγενική φώκια, που είχε την ικανότητα να ισορροπεί μια μπάλα στη μύτη της από το πρωί ως το βράδυ. Η φωνή της έμοιαζε με το βραχνό γάβγισμα ενός σκύλου που τον άφησαν δεμένο έξω κάποιο κρύο βράδυ.

Τα παιδιά έκαναν μια ευχή και μετά πετούσαν δεκάρες στην πλαστική πισίνα της. Οι δεκάρες λαμπύριζαν σαν επίπεδες πέτρες από χαλκό.

Μια μέρα η φώκια πεινούσε, μπορεί και να βαριόταν, κι έφαγε εκατό δεκάρες.

Ο Μακ είπε πως δεν θα πάθαινε τίποτα. Έκανε λάθος.

Ο Μακ αποκαλεί την παράστασή μας «Το μικρότερο τσίρκο του κόσμου». Κάθε μέρα στις δύο, στις τέσσερις και στις επτά το βράδυ, οι άνθρωποι κάνουν αέρα στα πρόσωπά τους, πίνουν αναψυκτικά και χειροκροτούν. Τα μωρά κλαψουρίζουν. Ο Μακ, ντυμένος κλόουν, κάνει βόλτες μ' ένα μικροσκοπικό ποδήλατο. Ένα σκυλί που το λένε Σνίκερς καβαλάει την πλάτη της Στέλλας. Η Στέλλα κάθεται σ' ένα σκαμνί.

Είναι πολύ γερό σκαμνί.

Εγώ δεν κάνω κανένα κόλπο. Ο Μακ λέει πως αρκεί που είμαι ο εαυτός μου.

Η Στέλλα μού είπε πως μερικά τσίρκα πηγαίνουν από πόλη σε πόλη. Έχουν ανθρώπους που κρέμονται από σκοινιά στερεωμένα στην κορυφή της σκηνής. Έχουν λιοντάρια που βρυχώνται και δείχνουν τα αστραφτερά τους δόντια και μια σειρά από ελέφαντες που ο καθένας πιάνει με την προβοσκίδα του την ουρά του μπροστινού του και προχωράνε σαν φίδι. Οι ελέφαντες κοιτάνε πέρα μακριά, για να μην βλέπουν τους ανθρώπους που τους παρακολουθούν.

Το δικό μας τσίρκο δεν μετακινείται. Καθόμαστε εδώ που είμαστε, σαν ένα γέρικο ζώο, πολύ κουρασμένο για να συνεχίσει το δρόμο του.

Μετά την παράστασή μας, οι άνθρωποι ψάχνουν στα μαγαζιά. Τα μαγαζιά είναι τα μέρη όπου αγοράζουν ό,τι τους χρειάζεται για να ζήσουν. Στο Εμπορικό Κέντρο μερικά μαγαζιά πουλάνε καινούργια πράγματα, όπως μπαλόνια, μπλουζάκια και κασκέτα, για να σκεπάζουν οι άνθρωποι τα κεφάλια τους που γυαλίζουν. Μερικά μαγαζιά πουλάνε παλιά πράγματα, που μυρίζουν σκόνη και υγρασία.

Όλη μέρα βλέπω ανθρώπους να τρέχουν από μαγαζί σε μαγαζί. Δίνουν μπρος πίσω, ξανά και ξανά, τα πράσινα χαρτιά τους, που 'ναι ξερά σαν παλιά φύλλα κι έχουν τη μυρωδιά από τα χιλιάδες χέρια που τα 'πιασαν.

Κυνηγάνε μανιασμένα, παραμονεύουν, σπρώχνουν, γκριλιάζουν. Κι έπειτα φεύγουν σφίγγοντας πάνω τους σακούλες με πράγματα –λαμπερά πράγματα, μαλακά πράγματα, μεγάλα πράγματα–, μα όσο γεμάτες κι αν είναι οι σακούλες, πάντα ξαναγυρίζουν για να πάρουν κι άλλα.

Οι άνθρωποι είναι έξυπνοι, δεν λέω. Φτιάχνουν ροζ σύννεφα που τρώγονται. Και σπίτια με καταρράκτες χωρίς αληθινό νερό.

Αλλά δεν ξέρουν να κυνηγάνε.

εξαφανισμένος

Μερικά ζώα ζούνε μόνα τους, χωρίς να τα παρακολουθεί κανείς, εμένα όμως δεν είναι έτσι η ζωή μου.

Η ζωή μου είναι φώτα που αναβοσβήνουν, δάχτυλα που δείχνουν, απρόσκλητοι επισκέπτες. Λίγα εκατοστά πιο πέρα, οι άνθρωποι ακουμπάνε τις μικρές τους παλάμες πάνω στον γυάλινο τοίχο που μας χωρίζει.

Το τζάμι λέει πως εσύ είσαι αυτό κι εμείς είμαστε εκείνο και έτσι θα είναι πάντα.

Οι άνθρωποι αφήνουν τα αποτυπώματά τους που κολλάνε από τα ζαχαρωτά και γλιστράνε από τον ιδρώτα. Κάθε βράδυ ένας κουρασμένος άντρας έρχεται και τα σκουπίζει.

Μερικές φορές ακουμπάω τη μύτη μου στο τζάμι. Το αποτύπωμά της, όπως το δαχτυλικό σας αποτύπωμα, είναι μοναδικό κι ανεπανάληπτο.

Ο άντρας σκουπίζει το τζάμι κι εξαφανίζομαι.

καλλιτέχνες

Εδώ, στο σπίτι μου, δεν έχω να κάνω τίποτα ιδιαίτερο. Πόσες εγώμπαλες να ρίξω στους ανθρώπους; Κάποια στιγμή βαριέμαι.

Η εγώμπαλα φτιάχνεται από κοπριά. Την πλάθω με τα δάχτυλα σε σχήμα μικρού μήλου και την αφήνω να ξεραθεί. Έχω πάντα μερικές πρόχειρες.

Για κάποιο λόγο, οι επισκέπτες μου δεν φέρνουν ποτέ μαζί τους εγώμπαλες.

Στο σπίτι μου έχω μια κούνια από σαμπρέλα, μια μπάλα του μπέιζμπολ, μια μικρή πλαστική πισίνα με βρόμικο νερό, ακόμα και μια παλιά τηλεόραση.

Έχω κι έναν γορίλα-παιχνίδι. Μου τον χάρισε η Τζούλια, η κόρη του κουρασμένου άντρα που κάθε βράδυ καθαρίζει το Εμπορικό Κέντρο.

Ο γορίλας έχει άδειο βλέμμα και μαλακά χέρια και πόδια, αλλά εγώ κοιμάμαι μαζί του τα βράδια. Τον λέω Οχικολλιτσίδα.

Κολλιτσιίδα έλεγαν τη δίδυμη αδελφή μου.

Η Τζούλια είναι δέκα χρονών. Τα μαλλιά της λάμπουν σαν μαύρο γυαλί κι έχει ένα πλατύ χαμόγελο σαν μισοφέγγαρο. Έχουμε πολλά κοινά. Είμαστε κι οι δυο μεγάλοι πίθηκοι. Είμαστε κι οι δυο καλλιτέχνες.

Η Τζούλια μου έδωσε το πρώτο μου κραγιόνι. Ήταν μικρό και μπλε. Το έχωσε μέσα από την τρύπα που έχει το τζάμι μου, μαζί μ' ένα διπλωμένο κομμάτι χαρτί.

Ήξερα τι να κάνω. Είχα δει την Τζούλια να ζωγραφίζει. Όταν έσυρα το κραγιόνι πάνω στο χαρτί, άφησε πίσω του ένα σημάδι σαν μπλε φίδι.

Οι ζωγραφιές της Τζούλιας είναι γεμάτες χρώματα και κίνηση. Ζωγραφίζει πράγματα που δεν είναι αληθινά: σύννεφα που χαμογελάνε και αυτοκίνητα που κολυμπάνε. Ζωγραφίζει μέχρι που σπάνε τα κραγιόνια και σκίζεται το χαρτί της. Οι ζωγραφιές της είναι σαν κομμάτια από όνειρο.

Εγώ δεν μπορώ να ζωγραφίσω έτσι. Δεν θυμάμαι ποτέ τα όνειρά μου, αν και μερικές φορές ξυπνάω με τα χέρια μου σφιγμένα σε γροθιές και την καρδιά μου να χτυπάει δυνατά.

Οι ζωγραφιές μου μοιάζουν ξεθωριασμένες και άτολμες μπροστά στην Τζούλιας. Εκείνη ζωγραφίζει τις ιδέες που έχει στο μυαλό της. Εγώ ζωγραφίζω τα πράγματα που έχω μέσα στο κλουβί μου, τα απλά πράγματα με τα οποία περνάω τη μέρα μου: τα κουκούτσια των μήλων, μια μπανανόφλουδα, το περιτύλιγμα ενός ζαχαρωτού. (Πολλές φορές, μάλιστα, τα τρώω προτού τα ζωγραφίσω.)

Μα, ακόμα κι όταν ζωγραφίζω τα ίδια πράγματα συνέχεια, δεν βαριέμαι ποτέ. Όταν ζωγραφίζω δεν σκέφτομαι τίποτε άλλο. Δεν σκέφτομαι πού βρίσκομαι, δεν σκέφτομαι το χτες ή το αύριο. Σέρνω μονάχα τα κραγιόνια μου πάνω στο χαρτί.

Πολλές φορές οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν τι έχω ζωγραφίσει. Μισοκλείνουν τα μάτια, γέρνουν το κεφάλι στο πλάι, μουρμουρίζουν. Ζωγραφίζω μια μπανάνα, μια τέλεια, υπέροχη μπανάνα κι αυτοί λένε: «Ένα κίτρινο αεροπλάνο!» ή «Μια πάπια χωρίς φτερά!».

Δεν πειράζει. Δεν ζωγραφίζω γι' αυτούς. Ζωγραφίζω για μένα.

Ο Μακ σύντομα κατάλαβε ότι οι άνθρωποι είναι πρόθυμοι να πληρώσουν για τη ζωγραφιά ενός γορίλα,

ακόμα κι αν δεν ξέρουν τι δείχνει. Τώρα ζωγραφίζω κάθε μέρα. Τα έργα μου πουλιούνται είκοσι δολάρια το ένα (είκοσι πέντε με κορνίζα) στο κατάστημα με τα δώρα δίπλα στο σπίτι μου.

Όποτε κουράζομαι και θέλω να κάνω διάλειμμα, τρώω τα κραγιόνια μου.

σχήματα στα σύννεφα

Νομίζω πως γεννήθηκα καλλιτέχνης.

Ακόμα κι όταν ήμουν μωρό, στην αγκαλιά της μάνας μου, είχα καλλιτεχνικό μάτι. Έβλεπα σχήματα στα σύννεφα και γλυπτά στις πέτρες που κατρακυλούσαν στα ρυάκια. Γραπωνόμουν από χρώματα – από το κατακόκκινο λουλούδι που δεν έφτανα, από το εβένινο πουλί που πετούσε δίπλα μου.

Δεν θυμάμαι πολλά πράγματα από την προηγούμενη ζωή μου, αυτό όμως το θυμάμαι: Όποτε έβρισκα ευκαιρία, βουτούσα τα δάχτυλά μου στη δροσερή λάσπη και χρησιμοποιούσα για πίνακα την πλάτη της μάνας μου.

Ήταν πολύ υπομονετική η μανούλα μου.

φαντασία

Εύχομαι να καταφέρω κάποτε να ζωγραφίσω σαν την Τζούλια, να φαντάζομαι κόσμους που ακόμα δεν υπάρχουν.

Ξέρω τι νομίζουν οι περισσότεροι άνθρωποι. Νομίζουν πως οι γορίλες δεν έχουν φαντασία. Νομίζουν πως δεν θυμόμαστε το παρελθόν μας, πως δεν αναλογιζόμαστε το μέλλον.

Τώρα που το σκέφτομαι, έχουν κάποιο δίκιο. Τις πιο πολλές φορές σκέφτομαι πώς είναι τα πράγματα κι όχι πώς θα μπορούσαν να είναι.

Έμαθα να μην ενθουσιάζομαι εύκολα.

ο πιο μοναχικός γορίλας του κόσμου

Όταν πρωτοάνοιξε το Εμπορικό Κέντρο μύριζε μπογιά και φρέσκο σανό κι ήταν γεμάτο κόσμο από το πρωί ως το βράδυ. Οι άνθρωποι έκαναν βόλτες μπροστά από το σπίτι μου όπως αρμενίζουν τα κούτσουρα σ' ένα τεμπέλικο ποτάμι.

Τον τελευταίο καιρό μπορεί να περάσει και μια ολόκληρη μέρα χωρίς να πατήσει το πόδι του ούτε ένας επισκέπτης. Ο Μακ ανησυχεί. Λέει πως δεν είμαι πια χαριτωμένος. «Ίβάν, έχασες τη γοητεία σου, παλιόφιλε. Κάποτε είχες μεγάλο σουξέ.»

Πράγματι, αρκετοί επισκέπτες μου δεν χασομεράνε μπροστά στο σπίτι μου όπως παλιά. Κοιτάζουν μέσα από το τζάμι, πλαταγίζουν τη γλώσσα τους και σμίγουν τα φρύδια τους, ενώ εγώ βλέπω τηλεόραση.

«Δείχνει να νιώθει μοναξιά» λένε.

Πριν από λίγο καιρό στάθηκε μπροστά στο τζάμι ένα αγοράκι. Δάκρυα κυλούσαν στα ροδαλά του μάγουλα. «Θα πρέπει να είναι ο πιο μοναχικός γορίλας του κόσμου» είπε σφίγγοντας το χέρι της μαμάς του.